

Національний
банк України

Проект Положення про встановлення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від здійснення діяльності учасниками ринку небанківських фінансових послуг, їх суспільну важливість, на підставі яких визначається періодичність проведення планових інспекційних перевірок, та порядок їх застосування

Департамент методології регулювання
діяльності небанківських фінансових установ

м. Київ, 6 жовтня 2020 року

! Ця презентація підготовлена виключно з метою ознайомлення із концепцією майбутнього регулювання. Жодне положення, зазначене у цій презентації, не слід розуміти як конкретну вимогу, що міститься у проекті регуляторного акта. Для отримання інформації щодо змісту конкретних положень проекту необхідно ознайомитись з проектом регуляторного акта на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України. Бачення майбутнього регулювання, що міститься у цій презентації, може бути змінено або вдосконалено за результатами подальшого опрацювання та обговорення з учасниками ринків фінансових послуг

Національний
банк України

Зміни в регулювання, основні завдання та підходи, викладені в проєкті Положення

Законодавче регулювання

Регулювання здійснювалося відповідно до **Закону України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”**

Законом про СПЛІТ унесено зміни до статті 2 **Закону України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”**, у зв'язку з чим його положення не поширюються на відносини під час здійснення державного нагляду на ринках фінансових послуг

У Національному банку, який тільки набув повноважень регулятора ринку небанківських фінансових послуг, **регуляторні акти з цих питань відсутні.**

Зміни у зв'язку з прийняттям Закону про СПЛІТ

01.07.2020

Прийнято Закон про СПЛІТ, яким Національному банку надано нагляд за діяльністю на ринках небанківських фінансових послуг.

Роль
Національного
банку

- **затверджує критерії**, за якими оцінюється ступінь ризику від здійснення діяльності учасниками ринку небанківських фінансових послуг та їх суспільну важливість;
- **визначає періодичність** проведення планових інспекційних перевірок;
- **затверджує річний план** проведення інспекційних перевірок;
- **проводить планові інспекційні перевірки.**

Завдання проєкту положення

Встановити критерії оцінки ступеня ризику учасника ринку небанківських фінансових послуг

Визначити групи суспільної важливості

Визначити порядок застосування Національним банком критеріїв оцінки ступеня ризику учасника ринку небанківських фінансових послуг та груп суспільної важливості

Встановити періодичність проведення планових інспекційних перевірок

Критеріями оцінки ступеню ризику учасника ринку небанківських фінансових послуг є:

Стан корпоративного управління, управління ризиками та внутрішнього контролю

Показники діяльності

Дотримання обов'язкових критеріїв і нормативів, інших показників і вимог що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами

Національний банк, під час оцінки ступеня ризику за кожним з цих критеріїв, присвоює учаснику ринку небанківських фінансових послуг бал від «1» (низький ступінь ризику) до «4» (критичний ступінь ризику).

Коригуючий бал

Для оцінки ступеню ризику НБУ може застосовувати коригуючий бал (не більше одного) та зменшувати/збільшувати загальний бал по критерію. При цьому НБУ керується висновками, що ґрунтуються на:

знаннях і досвіді

НБУ у сфері регулювання та нагляду за діяльністю з надання фінансових послуг

практичному застосуванні законодавства

про регулювання діяльності з надання фінансових послуг

аналізі інформації та документів,

поданих до НБУ в межах передбаченої законодавством процедури взаємодії та обміну інформацією, а також отриманих від державних органів та з інших джерел

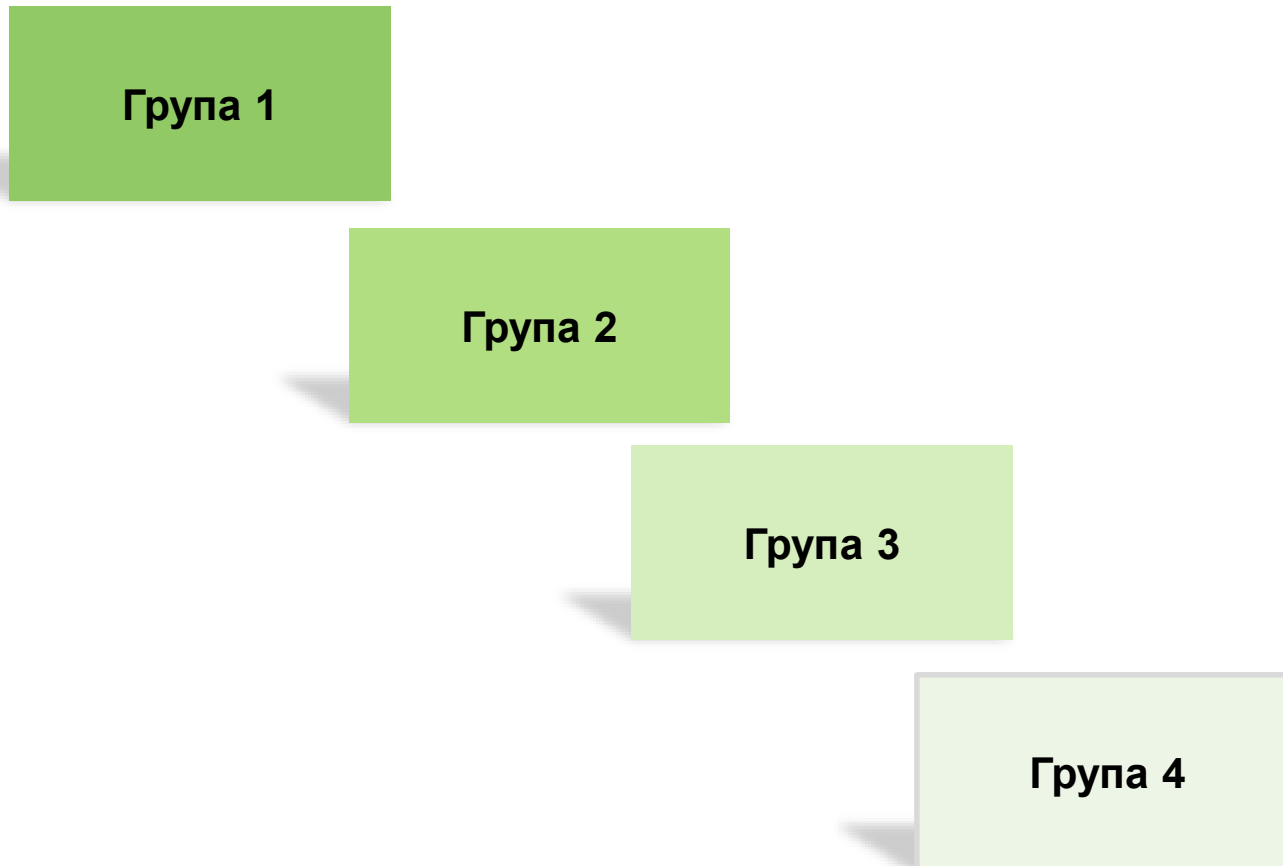
аналізі інформації та документів,

наявних у НБУ, включаючи отримані в результаті здійснення ним нагляду

Віднесення учасників ринку небанківських фінансових послуг до однієї з груп суспільної важливості

Учасник, з урахуванням його видів діяльності, розміру, обсягів (частки) на ринку фінансових послуг, структури, а також інші показників, відноситься НБУ до таких груп суспільної важливості

Матриця визначення періодичності проведення планових інспекційних перевірок

За результатами визначення суспільної важливості учасника і оцінки ступеню ризику від здійснення його діяльності, НБУ, на основі цієї Матриці визначає періодичність проведення планових інспекційних перевірок

Група суспільної важливості	Ступінь ризику	Періодичність проведення планових інспекційних перевірок
1	1, 2	1 раз на 3 роки
1	3	1 раз на 2 роки
1	4	1 раз на рік
2	1	1 раз на 4 роки
2	2, 3	1 раз на 3 роки
2	4	1 раз на 2 роки
3	1	1 раз на 5 років
3	2	1 раз на 4 роки
3	3, 4	1 раз на 3 роки
4	1, 2	1 раз на 5 років
4	3, 4	1 раз на 4 роки

Національний
банк України

**Критерії, за якими визначається суспільна
важливість та оцінюється ступінь ризику від
здійснення діяльності страховиків**

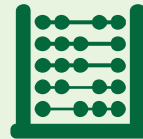
Критерії для визначення суспільної важливості страховика

Частка чистих страхових премій в загальному обсязі чистих страхових премій або частка довгострокових резервів у страхових резервах зі страхування життя

Частка страхових премій (валових) страховика, нарахованих за договорами страхування укладеними зі страхувальникам и фізичними особами, у валових страхових преміях, отриманих протягом періоду оцінки

Балансова вартість активів страховика на останню звітну дату періоду оцінки

Середній обсяг сформованих страхових резервів за період оцінки на кожну звітну дату

Розгалуженість мережі страховика (кількість відокремлених підрозділів)

Критерії та показники оцінки ступеню ризику страховика (1/3)

Стан корпоративного управління, управління ризиками та внутрішнього контролю

Виконання заходів впливу

Виконання вимог законодавства щодо захисту прав споживачів

Результати зовнішнього аудиту

Подання звітності та інших обов'язкових документів

Наявність у актуарному звіті за попередній рік інформації про адекватність формування страхових резервів

Критерії та показники оцінки ступеню ризику страховика (2/3)

Показники діяльності

Наявність ліцензій на здійснення страхової діяльності

Рівень вихідного перестраховання

Рівень вхідного перестраховання

Частка окремих видів страхування у структурі страхового портфелю або частка страхових резервів за договорами довгострокового страхування життя у сформованих резервах зі страхування життя, станом на дату оцінки

Критерії та показники оцінки ступеню ризику страховика (3/3)

Виконання обов'язкових критеріїв і нормативів достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій, інших показників і вимог

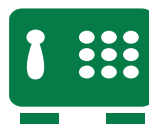
Дотримання нормативу платоспроможності та достатності капіталу

Дотримання нормативу ризиковості операцій

Частка прийнятних активів у структурі балансу страховика

Частка визначених категорій активів з високою ліквідністю, а саме: грошові кошти на поточних та депозитних рахунках, у банківських металах, державні цінні папери у структурі балансу страховика

Результати тестового визначення суспільної важливості та оцінки ступеню ризику страховиків, станом на 30.06.2020

	Ступінь ризиковості			
	1	2	3	4
Рівень суспільної важливості	1	2	3	4
1	1 / 2,67%	17 / 66,18%		
2	1 / 0,17%	13 / 9,95%	5 / 2,16%	
3	2 / 1,06%	40 / 5,69%	27 / 10,93%	1 / 0,19%
4	4 / 0,57%	47 / 0,62%	30 / 0,39%	

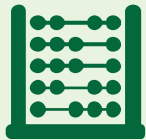

Національний
банк України

**Критерії, за якими визначається суспільна
важливість та оцінюється ступінь ризику від
здійснення діяльності кредитної спілки**

Критерії для визначення суспільної важливості кредитної спілки

Балансова вартість активів кредитної спілки (млн. грн.)

Залишок зобов'язань за внесками (вкладами) на депозитні рахунки (млн. грн.)

Кількість членів кредитної спілки (осіб)

Розгалуженість мережі кредитної спілки (кількість відокремлених підрозділів, одиниць)

Критерії та показники оцінки ступеню ризику кредитної спілки (1/3)

Стан корпоративного управління, управління ризиками та внутрішнього контролю

Виконання заходів впливу

Результати зовнішнього аудиту

Подання звітності та інших обов'язкових документів

Виконання вимог законодавства щодо захисту прав споживачів

Критерії та показники оцінки ступеню ризику кредитної спілки (2/3)

Показники діяльності

Зростання активів

Якість активів
(кредитного портфелю)

Здатність генерувати
дохід

Критерії та показники оцінки ступеню ризику кредитної спілки (3/3)

Виконання обов'язкових критеріїв і нормативів достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій, інших показників і вимог

Дотримання нормативу достатності капіталу

Дотримання вимог запасу ліквідності

Результати тестового визначення суспільної важливості та оцінки ступеню ризику кредитних спілок, станом на 30.06.2020

	Ступінь ризиковості			
	1	2	3	4
Рівень суспільної важливості				
1	2/7.02%	5/14.37%	1/7.21%	
2	3/5.47%	10/14.72%	1/1.29%	2/4.49%
3	20/13.25%	43/15.53%	11/2.44%	1/0.40%
4	19/2.20%	64/7.31%	31/3.70%	8/0.61%
<i>планові перевірки не плануються</i>	31			

Національний
банк України

Критерії, за якими визначається суспільна важливість та оцінюється ступінь ризику від здійснення діяльності фінансової компанії, лізингодавця, ломбарду

Критерії для визначення суспільної важливості фінансової компанії, юридичної особи, яка не є фінансовою установою, але має право надавати послуги з фінансового лізингу (лізингодавця), ломбарду

Учаснику присвоюється друга група суспільної важливості, якщо вона відповідає одному та/або декільком показникам:

За період оцінки учасником було видано гарантії, обсяг яких на ринку становив більше 0.5% (обсяг наданих послуг в загальній сумі наданих послуг по ринку)

Обсяг операцій за період оцінки на ринку небанківських фінансових послуг ломбардів перевищував 5% (обсяг наданих послуг в загальній сумі наданих послуг по ринку)

Обсяг операцій лізингодавця за період оцінки на ринку фінансового лізингу перевищував 5% (обсяг наданих послуг в загальній сумі наданих послуг по ринку)

Обсяг операцій фінансової компанії за період оцінки на ринку фінансового лізингу перевищував 5% (обсяг наданих послуг в загальній сумі наданих послуг по ринку)

Обсяг операцій учасника за період оцінки на ринку факторингу перевищував 3% (обсяг наданих послуг в загальній сумі наданих послуг по ринку)

Обсяг наданих учасником за період оцінки позик перевищував 1% від загального обсягу позик, наданих учасниками за період оцінки

Критерії та показники оцінки ступеню ризику фінансової компанії, лізингодавця, ломбарду (1/2)

Стан корпоративного управління, управління ризиками та внутрішнього контролю

Виконання заходів впливу

Результати зовнішнього аудиту

Подання звітності та інших обов'язкових документів

Виконання вимог законодавства щодо захисту прав споживачів фінансових послуг

Критерії та показники оцінки ступеню ризику фінансової компанії, лізингодавця, ломбарду (1/2)

Показники діяльності та виконання обов'язкових критеріїв і нормативів достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій, інших показників і вимог

Показники діяльності

Видані гарантії (за строком)
за період оцінки

Критерії і нормативи

Дотримання нормативу розміру
власного капіталу та/або інших
нормативів

Результати тестового визначення суспільної важливості та оцінки ступеню ризику фінансових компаній, станом на 30.06.2020

 Рівень суспільної важливості	Ступінь ризиковості			
	1	2	3	4
Фінансові компанії, які надають позики				
2	3	9	5	3
<i>планові перевірки не плануються</i>	364			
Фінансові компанії, які займаються факторингом				
2	3	4		
<i>планові перевірки не плануються</i>	353			
Фінансові компанії, які займаються лізингом				
	3			
<i>планові перевірки не плануються</i>	15			
Фінансові компанії, які надають гарантії				
2	6	12	1	
<i>планові перевірки не плануються</i>	22			

Результати тестового визначення суспільної важливості та оцінки ступеню ризику ломбардів та лізингодавці без статусу фінансової установи, станом на 30.06.2020

 Рівень суспільної важливості	Ступінь ризиковості			
	1	2	3	4
Ломбарди				
2	8			
<i>планові перевірки не плануються</i>	215			
Лізингодавці без статусу фінансової установи				
2	5			
<i>планові перевірки не плануються</i>	65			

Національний
банк України

Частота оцінки та результати

Періодичність проведення оцінки

НБУ проводить оцінку ступеню ризику та оцінку суспільної важливості учасників ринку небанківських фінансових послуг **один раз на рік, не пізніше 15 грудня року**, в якому проводиться оцінка.

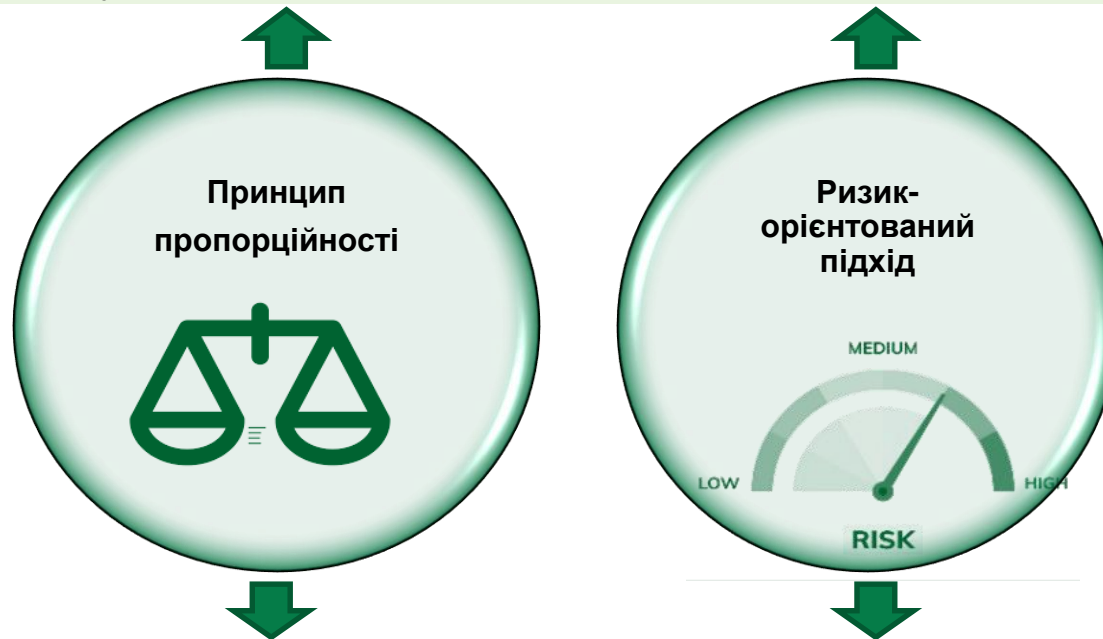
Періодом оцінки є період з **1 жовтня** року, що передує року проведення Національним банком оцінки **по 30 вересня** поточного року, в якому проводиться така оцінка.

Період оцінки **може бути зменшений** залежно від інформації, наявної у Національного банку.

Інтенсивність інспекційних перевірок

НБУ здійснює **фокусування** нагляду на учасниках ринку небанківських фінансових послуг, які мають більший рівень суспільної важливості та вищий ступінь ризику від здійснення діяльності.

НБУ має право визначити учасників ринку небанківських фінансових послуг, яким **не присвоюється група суспільної важливості**. Такі учасники **не включаються до плану проведення інспекційних перевірок**. НБУ має право проводити позапланові інспекційні перевірки та/або здійснювати безвиїзний нагляд цих учасників.

Зауваження та пропозиції

Публічне обговорення триває до **28 жовтня 2020 року**

Пропозиції та зауваження необхідно направляти на адресу електронної пошти:
NBFi.regulations@bank.gov.ua

За результатами опрацювання пропозицій та зауважень перед затвердженням фінальної версії Положення Національний банк планує провести **повторну зустріч з учасниками ринку**

Національний банк України

[Web](#) ▪ [Facebook](#) ▪ [Twitter](#) ▪ [Flickr](#) ▪ [Youtube](#) ▪ [Instagram](#)